

Högsta domstolen
Box 2066
103 12 Stockholm

WCM ./ riksåklagaren ang. vållande till kroppsskada

(Svea hovrätts dom den 19 november 2020 i mål B 6085-20)

Efter att Högsta domstolen meddelat prövningstillstånd har riksåklagaren (som även företräder målsäganden i Högsta domstolen) förelagts att svara skriftligen på överklagandet.

Jag vill anföra följande

Inställning

Jag bestrider ändring av hovrättens dom.

Bakgrund

WCM har dömts för vållande till kroppsskada. Påföljden har bestämts till 30 dagsböter om 50 kr. Hon har också förpliktats att utge skadestånd till målsäganden med 900 kr jämte ränta på beloppet enligt 6 § räntelagen (1975:635) från den 25 september 2017 till dess betalning sker.

Enligt det åtal som ligger till grund för tings- och hovrättens domar har WCM den 25 september 2017 på A-plan, Stockholms stad av oaktsamhet orsakat VL bitskada eller rivskada och rodnad på höger överarm samt svullnad och fraktur på vänster hand. Skadorna är inte att anse som ringa. Kroppsskadorna utgör bitskador efter den hund av American Bulldogras som WCM tog hand om, samt följdskador av hundens angrepp på VL som försökte rädda sin frus hund, en Chihuahuaras, som blev biten av hunden.

WCM oaktsamhet bestod i att hon inte haft tillräcklig kontroll och uppsikt över hunden varigenom denna sprungit ut från hennes lägenhet och angripit VL.

Lagrum: 3 kap 8 § 1 st brottsbalken.

Domstolarna

Tingsrätten, i vars bedömning hovrätten instämt i, har i sina domskäl uttalat bl.a. följande.

Utgångspunkter vid ansvarsbedömningen

Frågan i målet är om WCM av oaktsamhet ska anses ha orsakat VLs skador. För att det ska vara fråga om en oaktsamhet som ryms inom ramen för straffbestämmelsen i 3 kap. 8 § brottsbalken fordras inledningsvis att hennes agerande inneburit ett otillåtet risktagande, det vill säga hennes agerande måste i tillräcklig grad ha avvikit från det aktsamma. Sedan måste prövas huruvida VLs skador varit en relevant och adekvat följd av WCM oaktsamma handling. Slutligen måste också prövas huruvida hon insett eller i vart fall borde ha insett att hennes handlande skulle kunna leda till denna följd (jfr Högsta domstolens avgörande den 3 april 2020 i mål B 2553-19, p. 11-13).

Har WCM agerande avvikit från det aktsamma?

Vid bedömningen av vad som får anses vara ett aktsamt handlande ligger en värdering av vilka risker som är förknippade med ett visst handlande och om dessa risker ger skäl att avstå från ett visst handlande. Med andra ord, om det finns risk för mer allvarliga följder, såsom att någon person riskerar att skadas, finns också skäl att förvänta sig ett mer aktsamt och försiktigt förhållningssätt. Vid bedömningen av vad som får anses vara ett aktsamt förhållningssätt över en hund kan ledning hämtas från de föreskrifter som finns på området. I lagen (2007:1150) om tillsyn över hundar och katter framgår i 1 § att hundar ska hållas under sådan uppsikt och skötas på ett sådant sätt som med hänsyn till deras natur och övriga omständigheter behövs för att förebygga att de orsakar skador eller avsevärda olägenheter. I ljuset av denna aktsamhetsnorm har tingsrätten att bedöma vad som framkommit om WCM hundhållning i allmänhet och hennes agerande den 25 september 2017 i synnerhet.

WCM har berättat att hunden, en större hanhund av rasen amerikansk bulldogg, vistats hos henne två till tre månader. Hunden var vid tillfället två år och visade fortfarande ett beteende som kan liknas vid en valp, det vill säga den var livlig och lekfull. Hunden hade inte uppvisat något aggressivt beteende under tiden hon hade haft hand om honom.

Tingsrätten kan konstatera att det föreligger ett långtgående ansvar för den som har tillsynsansvaret över en hund. Vilka försiktighetsåtgärder som man kan förvänta sig beror dels på hundens natur och dels på situationen ifråga. Det framkommer av WCM egna berättelse att hunden är stor och livlig. Det framkommer också att hon hade lämnat dörren olåst för att bege sig till tvättstugan medan hunden befann sig i lägenheten. Med hänsyn till att hunden är stor och livlig samt till WCM långtgående ansvar för tillsynen över hunden anser tingsrätten att WCM borde ha låst dörren efter sig när hunden befann sig i bostaden så att den inte kunde ta sig ut. Vid denna bedömning kan det också konstateras att WCM endast under en relativt kort tid hade haft hand om hunden och det finns därför fog för att påstå att hon av den anledningen inte kunde värdera vilka potentiella risker hunden kunde utsätta andra för om hon lämnade den utan uppsikt även om den inte smitit eller gått till attack mot andra under tiden hon hade haft hand om honom. Genom att inte iakttagit de försiktighetsåtgärder som stod till buds, det vill säga genom att inte låsa dörren när hunden befann sig i lägenheten medan hon själv lämnade bostaden, har WCM

avvikit från det aktsamma i sådan tillräcklig grad att agerandet måste anses ha utgjort ett otillåtet risktagande.

Föreligger ett sådant samband mellan WCM otillåtna risktagande och VLs skador?

I det föregående har tingsrätten konstaterat att det var ett otillåtet risktagande att lämna hunden utan uppsikt ensam i lägenheten utan att låsa dörren till bostaden så att hunden kunde ta sig ut. Frågan är då om det händelseförlopp som utspelade sig utanför lägenheten var en relevant och adekvat följd av att lämna hunden ensam i lägenheten med dörren olåst. Det är klarlagt i målet att hunden orsakade VLs skador. VL har själv berättat att hunden gick till attack mot hustruns hund när de passerade i trapphuset. När VL försökte skydda den lilla hunden så gick hunden istället till attack mot honom. Hunden skadade honom på överarmen och handen och han fick på grund av händelsen uppsöka sjukvård. Tingsrätten gör bedömningen att det får anses ligga i farans riktning att en lös hund riskerar att skrämma och i värsta fall skada andra människor och djur som den möter. Det är också bakgrunden till att det finns föreskrifter som reglerar tillsynen över hundar det vill säga att man ska ha sådan uppsikt över en hund så att den inte orsakar skador eller andra olägenheter i sin omgivning. Det får därmed anses klarlagt att de skador som VL orsakades var en relevant och adekvat följd av att inte ha tillsyn över hunden genom att låsa in den när hon lämnade bostaden.

WCM insikt

Slutligen måste tingsrätten ta ställning till om WCM insett eller i vart fall borde ha insett att hennes handlande skulle kunna leda till de aktuella följderna. Man talar här om medveten eller omedveten oaktsamhet. Det kan först konstateras att det inte finns någon utredning i målet som talar för att WCM har insett vad som skulle kunna utspela sig utanför hennes lägenhet vid tillfället. Däremot anser tingsrätten att WCM borde ha förstått att hennes agerande skulle kunna leda till de följder som nu uppstod. WCM har alltså varit omedvetet oaktsam i förhållande till VLs skador.

Slutsats

Vad tingsrätten har redovisat ovan leder till att åtalet är styrkt. WCM ska därmed dömas för vållande till kroppsskada.

(...)

I fråga om påföljd beaktade tingsrätten att det hade gått lång tid sedan gärningen och bestämde därför antalet dagsböter till endast 30. Tingsrätten bestämde skadeståndet till 900 kr bestående i ersättning för sjukvårdskostnader som målsäganden drabbats av med anledning av det inträffade.

Hovrätten har när det gäller skadeståndsskyldigheten uttalat att WCM vitsordat att VL haft de sjukvårdskostnader som tingsrätten har dömt ut. Det har enligt hovrätten inte framkommit någon omständighet som medför att VL kan anses ha medverkat till de skador som han åsamkats. Skadeståndet ska därmed inte jämkas.

Överklagandet till Högsta domstolen

WCM yrkar att åtalet och målsägandens skadeståndstalan ska ogillas. Under alla omständigheter att påföljden lindras och att skadeståndet jämkas.

Hon anför bl.a. följande.

Det bör inte generellt sett vara oaktsamt att som hundägare inte låsa om sig när man lämnar sin hund ensam hemma. Underinstanserna har inte tagit hänsyn till det enskilda djuret och då heller inte beaktat i tillräcklig mån att den aktuella hunden inte tidigare varken skadat någon eller tagit sig ut ur lägenheten på egen hand. Hon borde således inte ha förstått att hennes agerande, det vill säga att inte låsa dörren när hon lämnade lägenheten, skulle kunna leda till de följder som nu uppstod.

Hon har alltså inte varit oaktsam i förhållande till målsägandens skador utan har haft tillräcklig kontroll och uppsikt över hunden. Det framgår av förarbetena till lagen (2007:1150) om tillsyn över hundar och katter (prop. 2006/07:126 s. 63) att hundar ska hållas under sådan tillsyn och skötas på ett sådant sätt som med hänsyn till deras natur och övriga omständigheter behövs för att förebygga att de orsakar skador. Vad som krävs i tillsynshänseende är beroende av det enskilda djuret och dess sinnelag men också av miljön som djuret hålls i.

Då den aktuella hunden inte har någon historia av att vare sig bitas eller öppna dörrar måste det anses vara tillräckliga försiktighetsåtgärder att ha hunden inne i lägenheten utan att låsa dörren, särskilt med beaktande av att det saknas anledning att tro att hunden kan ta sig ut.

Ådömd påföljd är under alla omständigheter för sträng. Beaktat den långa tid som gått sedan gärningen bör eventuella böter anses erlagda i sin helhet. Vad gäller skadeståndet har målsäganden genom sitt agerande när han mött hunden varit medverkande till skadorna, varför skadeståndet bör jämkas till noll.

Grunderna för min inställning

I 3 kap. 8 § första stycket brottsbalken stadgas att den som av oaktsamhet orsakar annan person sådan kroppsskada eller sjukdom som inte är ringa, döms för *vållande till kroppsskada eller sjukdom* till böter eller fängelse i högst sex månader.

I kommentaren till brottsbalken uttalas att bedömningen av oaktsamhet ska ske på samma sätt som vid vållande till annans död enligt 3 kap. 7 § brottsbalken (Bäcklund m.fl., Brottsbalken. En kommentar [JUNO, Version 18] kommentaren till 3 kap. 8 §).

I samma kommentar uttalas angående 3 kap. 7 § brottsbalken bl.a. följande (a.a., kommentaren till 3 kap. 7 §).

Bestämmelsen om vållande till annans död i 3:7 BrB är tillämplig även på *underlåtenhet* i sådana fall då en garantansvarig person underlåtit att utföra en förväntad handling som skulle ha förhindrat dödsfallet. Se Asp, Ulväng Jareborg (2013) s. 81 f. och 109 ff. Det finns dock inte någon allmän

regel om straff för underlåtenhet att rädda en annan persons liv. Se SOU 2011:16, Allmän skyldighet att hjälpa nödställda.

Liksom för vållande till annans död kan ansvar för vållande till kroppsskada eller sjukdom också aktualiseras på grund av underlåtenhet att utföra en förväntad handling. Se vad som sägs om detta i 3:7 BrB under rubriken Orsaka annans död av oaktsamhet.

NJA 2005 s. 372. Den anklagade som i fastighetsägarens ställe hade varit ansvarig för snö- och isröjningsarbetet från fastighetens tak dömdes för vållande till annans död då ett isblock fallit ned från taket och dödat en gångtrafikanter. Den anklagade som åtagit sig att ansvara för snöskottning på taket ansågs genom underlåtenhet att ta bort snö och is, eller åtminstone spärra av gångbanan, ha gjort sig skyldig till vållande till annans död.

NJA 2003 s. 174. I fallet som gällde grov misshandel och vållande till annans död, grovt brott, prövades också frågan om barnets mor hade gjort sig skyldig till vållande till annans död genom att underlåta att se till att det misshandlade barnet kom under vård. Modern frikändes från straffansvar med hänvisning både till objektiva och subjektiva rekvisit.

NJA 1993 s. 86. Åtalet handlade om ansvar för vållande till annans död och allmänfarlig vårdslöshet, när en lokförare under färd brustit i sin uppmärksamhet på ljussignaler utmed banan och underlåtit att bringa ned tågets hastighet i enlighet med gällande säkerhetsföreskrifter och därigenom hade orsakat en tågolycka och annans död. HD dömde lokföraren för vållande till annans död och allmänfarlig vårdslöshet till villkorlig dom.

Min bedömning

Frågan i målet är om WCM underlåtenhet att låsa ytterdörren då hon gick till tvättstugan inneburit att hon av oaktsamhet orsakat den förbipasserande målsägandens skador, då han blivit riven och biten av en av hennes lösspringande hundar.

Inledningsvis ska framhållas att WCM, i enlighet med lagen om tillsyn över hundar och katter, hade ett långtgående ansvar för sina hundar (se 1 och 19 §§). Hon har således befunnit sig i en garantställning i förhållande till att hennes hundar inte skulle skada andra djur och människor.

Det måste också framhållas att det hade varit en mycket enkel åtgärd för WCM att låsa ytterdörren när hon begav sig till tvättstugan. Det har således kunnat krävas av henne att hon vidtog denna enkla åtgärd för att undvika att hundarna kunde ta sig ut. Av vad som framkommit av utredningen framgår att hon lämnade två stora hundar av samma ras ensamma i lägenheten, som var belägen på bottenvåningen i ett flerbiljshus. Risken för att den olåsta dörren skulle öppnas, antingen inifrån av hundarna eller av någon förbipasserande (kanske ett barn), måste anses ha varit beaktansvärd. WCM kunde vid sin

riskbedömning inte bara utgå ifrån att hundarna inte tidigare uppvisat ett aggressivt beteende mot människor. Som boende i ett flerfamiljshus måste hon också ta i beaktande att grannar eller besökare till dem kan passera hennes lägenhet medförande andra hundar, vilket i sig utgör ett riskmoment särskilt med beaktande av vilken storlek och ras hennes egna hundar var av.

Det är min uppfattning att WCM underlåtenhet att låsa dörren när hon gick till tvättstugan inneburit ett otillåtet risktagande och att hon varit åtminstone omedvetet oaktsam i förhållande till att hundarna kunnat ta sig ut ur lägenheten. Då åtgärden – att låsa dörren – varit så enkel är det min uppfattning att WCM underlåtenhet varit så klandervärd att den är straffbart oaktsam. Följden – att den förbipasserande målsäganden med hund blivit biten av hennes hund – är en helt adekvat följd av att hennes hund kommit lös. Hon har därför också varit oaktsam i förhållande till följden, dvs. målsägandens skador.

Jag instämmer således i domstolarnas bedömningar och anser lika med dem att åtalet är styrkt. Jag gör heller inte någon annan bedömning i fråga om påföljd och skadestånd. Enligt min uppfattning ska hovrättens dom därför stå fast.

Bevisning m.m.

Jag åberopar samma muntliga och skriftliga bevisning som åklagaren åberopade i hovrätten. Den muntliga bevisningen åberopas genom uppspelning och ljud- och bildfilerna av förhören vid tingsrätten.

Målet kan avgöras på handlingarna.

Petra Lundh

My Hedström

Kopia till

Utvecklingscentrum

Västerorts åklagarkammare i Stockholm (AM-154276-17)

Extra åklagaren Josefin Holmqvist